

Aspecte etice în activitatea de intelligence din surse deschise

Abstract

The exponential growth of intelligence activities following the September 2001 events, as well as the disagreements on the role of intelligence in the war against terrorism have constantly led to increased interest in the ethical dilemmas confronting experts in the field.

Issues such as kidnappings and the use of interrogation techniques for national security purposes prevail in specialized literary works on the ethics of intelligence activities, published in English.

Considerații generale

În contextul semnalelor insistente ale unor organizații internaționale pentru apărarea drepturilor omului și ale mass-media cu privire la utilizarea torturii în scopul obținerii de informații de la presupuși teroriști, Consiliul Europei și Parlamentul European au lansat apeluri insistente serviciilor secrete de a adopta **reglementări etice**.

În 2005, Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei/ APCE a votat o rezoluție privind stabilirea unui **cod european de etică în domeniul informațiilor**, care să fie aplicat în toate statele membre¹.

Etica procesului de intelligence - preocupare majoră a agențiilor de informații

O parte semnificativă a procesului de intelligence nu poate fi subiect al observării publice și există riscul încălcării legislației. Informațiile cu privire la surse, metode și operații, precum și cooperarea cu servicii din alte țări au caracter clasificat chiar și în cele mai transparente democrații.

Secretizarea poate face ca cele mai multe cazuri de incompetență să rămână necunoscute, iar **etica** devine **unul dintre principalele mecanisme de control intern**. Din acest punct de vedere, sunt imperative studierea acestora și explorarea modalităților de îmbunătățire a standardelor etice².

În lupta împotriva terorismului, serviciile de informații au fost implicate într-o serie de controverse puternic mediatizate, ce au creat o dilemă majoră intelligence-ului în societățile deschise: cum pot să

apere societățile democratice, în condițiile în care cea mai mare parte a activității lor este clasificată și pot apărea situații de încălcare a drepturilor omului, în numele siguranței și securității naționale³.

Clarificări terminologice

Sintagma etica procesului de intelligence este descrisă drept un **oximoron** de către majoritatea autorilor⁴, dar este considerată valoroasă în susținerea eforturilor de îmbunătățire a profesionalismului și controlului serviciilor de informații.

Principalele **paliere de analiză** a eticii procesului de intelligence sunt:

- relația dintre etică și lege;
- nivele instituționale și individuale de responsabilitate etică,
- abordări etice ale procesului de intelligence⁵.

Activitățile agențiilor de informații sunt reglementate prin **legi naționale și internaționale**. Întrucât responsabilii din acest domeniu au de rezolvat sarcini complexe, situații neprevăzute și de luat decizii dificile, legile nu pot fi proiectate astfel încât să reglementeze orice situație imaginabilă. Una din principalele caracteristici ale activității de intelligence este discreția, care este definită ca „alegere permisă explicit de lege sau care există prin ambiguitatea inerentă legii”⁶. În condițiile ambiguității legislative, etica devine un ghid esențial pentru acțiune. Din acest motiv, legile sunt necesare, dar nu suficiente.

Etica diferă de lege: în timp ce legile sunt întotdeauna formale, etica poate fi informală, funcționând pe baza unor principii care adeseori nu sunt codificate oficial; legile sunt aplicate printr-un sistem juridic, în vreme ce respectarea normelor etice este, de obicei, lăsată la latitudinea grupurilor profesionale sau a organizației.

Din acest punct de vedere, utilitatea codurilor de etică în agențiile de informații poate fi pusă sub semnul întrebării, în special în condițiile **reticenței previzibile a specialiștilor din domeniu la coduri etice**

---

¹ Andregg, Michael (2007) – „*Intelligence Ethics*”, în „*Strategic Intelligence*”, p. 52

² Andregg, Michael (2007) - „*Intelligence Ethics*”, în „*Strategic Intelligence*”

³ Andregg, Michael (2007) - „*Intelligence Ethics*”, în „*Strategic Intelligence*”

⁴ Nolte, William M. (2009) - „*Ethics and Intelligence*”, în „*JFQ*” / iulie - septembrie 2009, accesibilă prin ndupress.ndu.edu

⁵ Andregg, Michael (2007) - „*Intelligence Ethics*”, în „*Strategic Intelligence*”

⁶ Gill, Peter (2007) - „*Security Intelligence and Human Rights: illuminating the heart of darkness*”, lucrare prezentată la seminarul ESRC cu tema „The New Economy of Security: Policy-Military Security Interfaces”, King’s College London, din 4 Mai 2007, p. 12-13

rigide. Structurile de control al activității de informații pot fi însă angrenate în evaluarea adeziunii serviciilor de intelligence și a personalului acestora la coduri profesionale de etică (dacă acestea există).

În ceea ce privește **nivelul de responsabilitate etică**, acesta poate fi individual și instituțional. Serviciile de informații sunt responsabile de demersul etic al organizației ca întreg și au obligația de a stabili parametri etici pe care angajații să îi respecte⁷.

În intelligence, apare problema **fragmentării responsabilității**, dat fiind că este vorba despre instituții birocratizate și puternic ierarhizate, în care fiecare are o arie de responsabilitate limitată. Astfel, un lucrător în domeniul analizei de intelligence nu este responsabil pentru felul în care sunt colectate informațiile sau modul în care sunt utilizate acestea.

A doua problemă este legată de „**negarea plauzibilului**” – teză dezvoltată în anii '50, care se referă la crearea unor structuri de putere și canale informale suficient de slabe pentru a putea fi negate, dacă este necesar⁸.

Un exemplu cunoscut este cel în care serviciul francez de informații externe a aruncat în aer un vas al organizației „Greenpeace” în portul Auckland. Ulterior, s-a aflat că președintele Francois Mitterand a ordonat această operațiune pentru a opri implicarea previzibilă a navei în blocarea testului nuclear francez în sudul Pacificului. Cu toate acestea, Francois Mitterand a negat ferm orice responsabilitate și a concediat conducerea serviciului de informații externe, care susținea că a executat ordinul șefului statului⁹.

Literatura de specialitate inventariază **3 abordări ale eticii** în domeniul intelligence-ului: realistă, ce ține cont de consecințe și deontologică¹⁰.

Conform **abordării realiste**, securitatea națională justifică toate demersurile și, în consecință, oficialii din domeniul intelligence pot derula orice acțiuni pentru asigurarea securității naționale. Eșecul în obținerea de informații ar echivala cu negarea datoriei morale a unui guvern față de cetățenii săi, întrucât fără informație oportună cu privire la capacitatea și intențiile potențiale ale unui inamic, nu este posibilă

---

⁷ Erskine, Toni (2004) - “ *As Rays of Light to the Human Soul, ? Moral Agents and Intelligence Gathering*”, Intelligence and National Security, p. 363

⁸ Dacă responsabilii guvernamentali consideră oportun, pot da instrucțiuni controversate serviciilor de informații, pentru a putea nega, ulterior, implicarea executivă, în cazul în care o operațiune eșuează sau este expusă public.

⁹ Dyson, John (1986) - „*Sink the Rainbow Warrior! An enquiry into the Greenpeace Affair*”, Victor Gollancz, London

¹⁰ Erskine, Toni (2004) - “ *As Rays of Light to the Human Soul, ? Moral Agents and Intelligence Gathering*”, Intelligence and National Security, p. 364-374

apărarea. Din perspectiva abordării realiste, agenții de informații au acționat imoral au angrenat toate mijloacele avute la dispoziție pentru apărarea securității naționale¹¹.

Abordarea ce ține cont de consecințe presupune cântărirea rezultatelor probabile în raport cu mijloacele utilizate, pentru a decide dacă este sau nu etică o anumită acțiune, conform conceptului de *echilibru etic* propus de Michael Herman¹². Activitățile de informații trebuie să fie analizate prin prisma consecințelor lor manifeste. Această abordare poate justifica „aproape orice metodă de colectare de informații”, din punctul său de vedere nicio activitate (precum tortura și uciderile extrajudiciare) nefiind în sine eronate.

O **variantă** a abordării bazate pe consecințe este **teoria „intelligence-ului just”**, pornind de la cea a „războiului just”, care recomandă evaluarea etică atât în selectarea țintelor activității de intelligence, cât și în alegerea metodelor de colectare a informațiilor. Teoreticienii „intelligence-ului just” susțin că, în realizarea acestor evaluări, trebuie să se țină obligatoriu seama de:

- justetea cauzei;
- șansele de succes;
- proporționalitatea mijloacelor angrenate cu rezultatele vizate;
- riscul afectării oamenilor nevinovați;
- nevoia de supervizare a acțiunilor¹³.

Ținând cont că teoria „intelligence-ului just” a apărut în contextul războiului împotriva terorismului, este probabil ca aceasta să fie puternic influențată de rolul serviciilor de informații în susținerea operațiunilor militare și implicarea lor directă în interogarea așa-numișilor combatanți inamici din zonele de război. Extinderea logicii războiului la procesul de intelligence în timp de pace este potențial periculoasă, întrucât poate servi la justificarea eludării aspectelor etice.

A treia **abordare** este cea **deontologică**, care susține că unele activități sunt eronate prin ele însele și nu pot fi motivate, pornind de la teoria „imperativului categoric” a lui Immanuel Kant¹⁴. Abordarea deontologică este reflectată parțial în Convenția Internațională a Drepturilor Civile și Politice (ICCPR),

---

¹¹ Pfaff, Tony; Tiel, Jeffrey (2004) - „*The Ethics of Espionage*”, în „The Journal of Military Ethics 3”

¹² Herman, Michael (2004) – „*Ethics and Intelligence After September 2001*”, în „Intelligence and National Security”

¹³ Gendron, Angela (2005) – „*Just War, Just Intelligence: An Ethical Framework for Foreign Espionage*”, în „International Journal of Intelligence”; Omand, David (2006) – „*Ethical Guidelines in Using Secret Intelligence*”, în „Cambridge Review of International Affairs”

¹⁴ Conform căreia actele indivizilor ar trebui considerate acceptabile doar dacă pot fi justificate când sunt universal aplicate.

conform căreia nu este posibilă nicio derogare de la drepturile de bază, inclusiv cel la viață. Conform ICCPR, nicio situație nu justifică încălcarea acestor drepturi, indiferent dacă se referă la cetățeni nevinovați sau agenți străini.

Funcțiile majore ale eticii procesului de intelligence

În literatura de specialitate, sunt examinate din perspectiva considerațiilor etice inerente ciclului clasic al procesului de intelligence: planificare, colectare, analiză și diseminare.

Planificarea

Include decizii luate atât la nivel executiv, cât și al serviciilor de informații, referitoare la: planificarea strategică și stabilirea priorităților; planificarea operațională și aprobarea acțiunilor; alegerea țintelor; politici de recrutare.

Deciziile luate la acest nivel definesc parametrii pentru etapele următoare ale ciclului de intelligence și implică o gamă întreagă de probleme etice la nivel instituțional:

- *rolul Guvernului în stabilirea priorităților serviciilor de informații;*

Guvernele aprobă sau resping operațiunile propuse pentru a ajunge la rezultatele vizate. Principalele considerații etice trebuie să fie protejarea securității naționale și a cetățenilor săi, la care se adaugă: obligația de a nu exercita presiuni asupra serviciilor să obțină informații cu orice preț, fapt ce ar pune aceste instituții în situația de a ignora considerațiile etice și/ sau de a încălca legile; luarea în considerare a implicațiilor etice ale stabilirii rezultatelor de intelligence dezirabile, înainte de demararea ciclului de intelligence;

- *legitimarea funcțiilor sau sarcinilor care justifică implicarea serviciilor de informații;*

Agențiile de intelligence trebuie să adopte decizii cu privire la zona în care să își concentreze resursele și la grupurile sau persoanele de urmărit pentru colectarea informațiilor. Unii autori consideră că trebuie luată în considerare motivația colectării de informații: în timp ce interesele de securitate națională pot justifica acțiunile de culegere, promovarea intereselor economice naționale nu¹⁵.

---

¹⁵ Quinlan, Michael (2005) - „*Just Intelligence: Prolegomena to an Ethical Theory*”, Centre for Intelligence and International Security Studies Annual Lecture

Alți autori subliniază legitimitatea țintei, susținând că etica urmăririi anumitor persoane pentru colectarea de probe depinde de poziția celui vizat. Există o tipologie bazată pe nivelul de implicare al persoanelor în „jocul” informațiilor, iar categoriile variază de la cetățeni „inocenți”, care nu dețin nicio informație utilă, la cei care sunt conștienți de valoarea datelor pe care le dețin pentru serviciile secrete străine¹⁶.

- *recrutarea și instruirea agenților care să îndeplinească sarcinile proiectate.*

Literatura de specialitate recomandă aplicarea de teste etice în timpul procesului de recrutare, inclusiv prin angrenarea viitorilor angajați de situații dificile, precum și o examinare din care să rezulte disponibilitatea acestora de a acționa violent¹⁷.

Colectarea

Cea mai mare parte a lucrărilor privind etica procesului de intelligence se concentrează pe dilemele etice care apar în timpul colectării de informații, analizate în funcție de tipul surselor utilizate: umane - HUMINT, imagistice - IMINT, semnale - SIGNINT și din surse deschise - OSINT.

În procesul de colectare din surse umane (HUMINT), implicarea directă, personală a ofițerilor de caz creează probleme etice reale. În primul rând, situația ofițerilor care nu sunt cine susțin a fi, având o identitate legendată inclusiv față de familie - nume, ocupație și alte detalii - și care trebuie susținuți în comportamentul lor conspirativ.

Pe de altă parte, astfel de activități sunt imposibil de realizat în afara cadrului etic, nu doar din motive operaționale, ci și pentru sănătatea psihică și chiar morală a ofițerilor¹⁸.

Temele recurente în literatura de specialitate cu privire la etica procesului de colectare de informații din surse umane sunt:

- *utilizarea torturii;*
- *extrădările extraordinare;*
- *problemele etice ce provin din colectarea de informații din surse umane cu ajutorul informatorilor și participarea agenților la activitățile țintei.*

---

¹⁶ Pfaff, Tony; Tiel, Jeffrey (2004) – “*The Ethics of Espionage*”, în “The Journal of Military Ethics 3”

¹⁷ Godfrey, Drexel (1978) – „Ethics and Intelligence”, în „Foreign Affairs”, p. 405

¹⁸ Nolte, William M. (2009) - „*Ethics and Intelligence*”, în „JFQ”/ iulie – septembrie 2009, accesibilă prin ndupress.ndu.edu

Colectarea de informații din surse umane pune în pericol ofițerii de intelligence și, deși expunerea la anumite niveluri de risc este inevitabilă, agențiile de informații au obligația etică de a lua în considerare pericolul la care este supus personalul. Unii autori consideră că orice **risc** la care sunt supuși agenții **trebuie să fie proporțional cu beneficiile** care este probabil să fie obținute în urma valorificării informațiilor respective. Este elocvent cazul lui Oleg Penkovsky, ofițer GRU care a furnizat informații Occidentului înainte și în timpul crizei rachetelor din Cuba, dar care a fost arestat și executat¹⁹.

Colectarea de informații din surse umane poate conduce la dileme etice dramatice, dar și cea prin SIGINT și IMINT presupune unele provocări etice, îndeosebi în ceea ce privește **implicațiile intruziunii în viața privată**. Unii autori sugerează că, în acest caz, este necesar un control strict al interceptării comunicațiilor.

În SUA există limite în colectarea prin mijloace tehnice de date referitoare la cetățenii americani sau chiar la anumite categorii de străini (personalul ONU), iar Agenția Națională Geospațială (NGA) a fost criticată pentru sprijinul acordat la întocmirea hărții consecințelor Uraganului Katrina²⁰.

Analiza

Definită ca „proces de transformare a informațiilor fragmentare colectate într-un produs utilizabil de către factorii decidenți”²¹, analiza are propriile considerații etice.

Rezultatul analizei de intelligence poate avea un impact profund asupra politicilor guvernamentale, cu implicații majore asupra alocării de fonduri publice, utilizării serviciilor de securitate și a forțelor armate și, posibil, asupra elaborării proiectelor legislative. Ca urmare, există conotații etice semnificative asociate analizei de intelligence.

Deși serviciile de informații și analiștii din acest domeniu sunt supuși unor constrângeri de timp și presiuni politice considerabile, au câteva obligații etice atunci când își formulează analizele.

Politizarea, ca distorsiune a unei analize pentru a se potrivi unei politici dezirabile sau unui rezultat dorit, este considerată principala problemă etică cu care se confruntă analiștii. Adeseori, erorile analitice provin

---

¹⁹ Nolte, William M. (2009) - „Ethics and Intelligence”, în „JFQ”/ iulie – septembrie 2009, accesibilă prin ndupress.ndu.edu

²⁰ Nolte, William M. (2009) - „Ethics and Intelligence”, în „JFQ”/ iulie – septembrie 2009, accesibilă prin ndupress.ndu.edu

²¹ Shulsky, Abram; Schmitt, Gary (2002) - „Silent Warfare, Understanding the World of Intelligence”, Dulles, VA, p. 11-18

nu din „furnizarea către decidenți a ceea ce doresc să audă”, ci din **preluarea concepțiilor eronate** ale acestora sau din neinformarea lor cu privire la faptul că baza de date din care a fost realizată evaluarea este limitată²².

Autoritățile din domeniul intelligence au „responsabilitatea morală” de a nu cere un produs exhaustiv sau o certitudine mai mare decât poate fi garantată²³.

La rândul lor, serviciile de informații au obligația etică de formula concluziile analizelor cu precauție, avertizând asupra posibilelor **erori de estimare**. Aceasta face ca produsul de intelligence să fie utilizat cu precauție de către instituțiile guvernamentale în formularea politicilor.

Comisia Butler din Marea Britanie a evidențiat eșecul serviciilor de informații de a evidenția limitele analizelor privind armele irakiene de distrugere în masă²⁴.

Analistul care, în anii '90, a redactat capitolul din National Intelligence Estimate (NIE) în care a anticipat prăbușirea fostei Uniuni Sovietice, luând în calcul renunțarea Partidului Comunist la monopolul politic pe care îl exercita, trebuie să fi suportat o presiune puternică pentru a găsi dovezi care să susțină o asemenea idee²⁵.

Analiștii se confruntă cu probleme etice în ceea ce privește relaționarea cu procesul de colectare. Cei mai mulți lucrează pentru instituții care au ca principală sarcină colectarea, fie din surse umane, fie tehnice. Având ca referință un singur tip de surse, analiștii NSA și cei ai NGA procesează rezultatele activității de colectare de semnale sau imagini. Aceștia au **responsabilitatea etică de a realiza analiza multisursă, conexând informațiile obținute de propria agenție sau de alta cu cele din surse deschise**²⁶.

Revoluția tehnologiei informației înclină balanța în favoarea surselor deschise. Cetățenii pot vedea imagini din satelit ale unor locuri la care doar elitele aveau acces cu doar o generație în urmă, iar specialiștii serviciilor de informații pot urmări comunicațiile din întreaga lume și obține profiluri specifice ale aproape oricui - mai dificil ale teroriștilor, care evită, de obicei, mijloacele de comunicare²⁷.

---

²² Nolte, William M. (2009) - „*Ethics and Intelligence*”, în „JFQ”/ iulie – septembrie 2009, accesibilă prin ndupress.ndu.edu

²³ Quinlan, Michael (2005) - „*Just Intelligence: Prolegomena to an Ethical Theory*”, în “Centre for Intelligence and International Security Studies Annual Lecture”

²⁴ Lord Butler (2004) - “*Review of Intelligence on Weapons of Mass Destruction*”, London, Stationery Office, p. 82

²⁵ Nolte, William M. (2009) - „*Ethics and Intelligence*”, în „JFQ”/ iulie – septembrie 2009, accesibilă prin ndupress.ndu.edu

²⁶ Nolte, William M. (2009) - „*Ethics and Intelligence*”, în „JFQ”/ iulie – septembrie 2009, accesibilă prin ndupress.ndu.edu

²⁷ Andregg, Michael (2010) - “*Ethics and Professional Intelligence*”, în „The Oxford Handbook of National Security Intelligence”, Oxford University Press Inc.

Diseminarea

Există o serie de aspecte etice asociate diseminării informației:

- *transmiterea adevărului factorilor decidenți;*

Singura normă care ar trebui să se aplice activității de intelligence este prezentarea rezultatelor analizelor în integralitatea lor, pornind de la premisa că informarea corectă a factorilor decidenți este scopul activității de intelligence.

- *diseminarea neautorizată a produselor de intelligence;*

Deși majoritatea acțiunilor de diseminare de produse de intelligence este autorizată, au existat întotdeauna cazuri de transmitere neautorizată de informații.

Scurgerile de informații sunt ilegale și nu fac parte în mod clar din ciclul de intelligence, reprezentând o **problemă etică majoră**. Diseminarea neautorizată poate consta în furnizarea de informații clasificate oficialilor străini, țintelor sau mass-media.

- *schimbul de informații pe plan național;*

Primul aspect etic derivă din colectarea informațiilor cu privire la indivizi sau grupuri care au fost obținute pentru un anumit scop, dar sunt utilizate de alte agenții pentru alte scopuri, în detrimentul persoanelor respective.

Cei vizați ar putea să nu fie conștienți că au fost supuși unui proces de culegere de informații sau că acestea au fost transferate altor instituții. Aceștia este puțin probabil să aibă ocazia să conteste veridicitatea informațiilor și există riscul ca datele transmise altei agenții să fie utilizate pentru șantajarea țintei în vederea obținerii de informații²⁸.

Un exemplu elocvent este transmiterea de informații către serviciile de imigrare, care ar putea să respingă cererile de vize sau drept de ședere pe teritoriul unei țări pe baza unor astfel de date, adeseori fără ca cei vizați să aibă posibilitatea de a contesta decizia.

- *schimbul de informații pe plan internațional;*

Importanța cooperării în acest domeniu a crescut concomitent cu amenințarea terorismului global. Deși este un instrument valoros în combaterea amenințărilor transnaționale, schimbul de informații cu agențiile

străine este problematic, întrucât acestea **pot să nu respecte aceleași standarde legislative sau etice**. Serviciile de informații care furnizează date celor din alte țări sunt parțial responsabile pentru acțiunile desfășurate în baza acestora.

Specificități ale eticii în domeniul OSINT

Caracteristica definitorie a informațiilor obținute din surse deschise este că nu sunt necesare proceduri legale sau tehnici de colectare clandestine.

Prin intermediul Internetului pot fi obținute date referitoare la persoane, adeseori în schimbul unei taxe. Companii precum „Lexis-Nexis”, „Auto Track”, „Accurint” oferă acces la o largă varietate de baze de date publice, facilitând obținerea de informații deosebit de detaliate cu privire la diferite persoane vizate. Astfel, pot fi obținute multe detalii care, odată analizate, pot contribui la realizarea profilurilor unor suspecti, utile în cadrul investigațiilor. În plus, bibliotecile universităților oferă, gratuit sau contra cost, o serie de instrumente de cercetare²⁹.

Culegerea de date din surse deschise referitoare la persoane suspectate de implicare în acțiuni de criminalitate organizată ori terorism nu presupune încălcarea drepturilor acestora.

De exemplu, monitorizarea site-urilor propagandistice islamist-radicale ori ale organizațiilor extremiste pentru obținerea de informații referitoare la inițiatori, ținte ale mesajelor ori acțiuni planificate nu încalcă drepturile omului.

Pentru a putea fi incluse într-un dosar, literatura de specialitate recomandă ca informațiile provenite din surse deschise privind anumite persoane să se refere la o încălcare a legii, nefiind relevantă sursa acesteia³⁰.

Aceasta întrucât, ulterior, ar putea apărea probleme în a justifica păstrarea informațiilor despre persoana suspectată, în cazul în care legătura dintre aceasta și o grupare teroristă sau extremistă nu poate fi probată în urma coroborării datelor provenite din surse diferite.

---

²⁸ Cazul Ahmed Zaoui, semnalat de <http://www.amnesty.org.nz/> (28 August 2007)

²⁹ Carter, David et al. (2004) – “*Law Enforcement Intelligence*”, School of Criminal Justice, Michigan State University

³⁰ Carter, David et al. (2004) – “*Law Enforcement Intelligence*”, School of Criminal Justice, Michigan State University

Provocări în studierea eticii în domeniul intelligence

Ca urmare a caracterului secret al activității, este dificilă înțelegerea detaliată a activităților specifice serviciilor de informații. Adeseori, se spune că doar eșecurile ajung să fie cunoscute și că, prin urmare, nu putem avea o imagine completă a unei operații de succes.

Principala barieră la studierea eticii în domeniul intelligence este **lipsa de informații disponibile publicului cu privire la standardele etice în intelligence**. Codurile oficiale după care acționează specialiștii sunt rareori făcute publice, fapt ce face ca orice analiză comparativă a acestora să fie practic imposibil de realizat³¹.

Literatura de specialitate indexează două excepții: **Codul CIA** din 1982 și **Codul Africii de Sud** pentru angajații din domeniul informațiilor („White Paper on Intelligence”, Pretoria, 1994)³².

Conform „Washington Post”, regulile de angajare în domeniul operațiunii speciale sub acoperire în **Israel** sunt foarte explicite. Colonelul Daniel Reisner, fost colonel în forțele de apărare israeliene, în perioada 1995 – 2004, a stabilit 6 condiții ce trebuie îndeplinite concomitent pentru ca o operațiune antiteroristă să fie considerată etică și care au fost adoptate oficial:

- arestarea trebuie să fie imposibilă;
- este necesară aprobare la nivel înalt pentru fiecare acțiune;
- pot fi vizate exclusiv ținte combatante;
- civilii să fie cât mai puțin afectați;
- operațiunile sunt permise doar în zonele aflate în afara controlului israelian;
- amenințarea să fie serioasă.

În viziunea fostului oficial israelian, asemenea operațiuni nu pot fi considerate pedepse sau răzbunări, ci au exclusiv rol de auto-apărare și intimidare³³.

De asemenea, Israelul a stabilit coduri specifice referitoare la *cât de multă presiune fizică* poate fi exercitată asupra suspectilor în diferite situații. Amos Guiora, ofițer pe profil juridic în cadrul forțelor israeliene de apărare, a precizat că cea mai gravă dilemă morală pe care a întâmpinat-o a fost autorizarea

---

³¹ Andregg, Michael (2007) – „Intelligence Ethics”, în „Strategic Intelligence”

³² Disponibil pe site-ul <http://ethics.iit.edu/codes/coe/us.gov.cia.conduct.html>

ucidărilor țintite (cum sunt denumite oficial asasinările autorizate) și potențialul ridicat al acestora de a provoca victime în rândul celor nevinovați³⁴.

David Omand³⁵ a recomandat **comunității britanice de intelligence** aplicarea următoarelor principii de bază care să ghideze proiectarea și dezvoltarea capacităților de intelligence:

- motivație sustenabilă;
- integritatea motivelor;
- proporționalitatea metodelor utilizate;
- autorizarea operațiunilor;
- perspective rezonabile de succes;
- utilizarea surselor secrete ca ultimă opțiune.

Nu toți autorii sunt însă de acord că publicarea codurilor de etică în domeniul informațiilor este de dorit, argumentând că un astfel de demers poate compromite metodele utilizate³⁶.

Unii responsabili din domeniul intelligence privesc cu reticență și chiar cu dispreț față de problemele de etică. Un fost oficial britanic consideră etica „un obstacol”, apreciind că împovărarea cu reguli suplimentare în activitatea de intelligence ar putea inhiba funcționarea eficientă a procesului și ar pune, astfel, în pericol securitatea națională.

Din fericire, există profesioniști care sunt de părere că etica reprezintă un ghid valoros pentru acțiune, care **ar putea consolida încrederea opiniei publice în serviciile de informații**. Fostul director al CIA, amiralul Stansfield Turner, a opinat că „există un singur test pentru etica activităților de intelligence din surse umane – dacă cei care le aprobă consideră că își pot argumenta acțiunile în fața opiniei publice, în cazul în care acestea devin cunoscute”³⁷.

---

³³ Carew, Tom (2010) - “*Law, Ethics, Intelligence*”, accesat pe <http://www.globalpolitician.com/26255-israel> (iunie 2010)

³⁴ Andregg, Michael (2010) - “*Ethics and Professional Intelligence*”, în „The Oxford Handbook of National Security Intelligence”, Oxford University Press Inc.

³⁵ *** (2006) - “*Ethical Guidelines in Using Secret Intelligence for Public Security*”, în “Cambridge Review of International Affairs”, nr. 4

³⁶ Andregg, Michael (2007) - “*Intelligence Ethics*”, în „Strategic Intelligence”

Bibliografie

1. Andregg, Michael (2007) - „*Intelligence Ethics*”, în „Strategic Intelligence”
2. Andregg, Michael (2010) - „*Ethics and Professional Intelligence*”, în „The Oxford Handbook of National Security Intelligence”, Oxford University Press Inc
3. Butler, Lord (2004) - „*Review of Intelligence on Weapons of Mass Destruction*”, London, Stationery Office
Bellamy, Alex (2006) - „*No pain, no gain? Torture and ethics in the war on terror*”, în „International Affairs”
4. Carter, David et al. (2004) – „*Law Enforcement Intelligence*”, School of Criminal Justice, Michigan State University
5. Carew, Tom (2010) - „*Law, Ethics, Intelligence*”, disponibil la <http://www.globalpolitician.com/26255-israel> (02.03.2010)
6. Dyson, John (1986) - „*Sink the Rainbow Warrior! An enquiry into the Greenpeace Affair*”, Victor Gollancz, London
7. Erskine, Toni (2004) - “ ‘*As Rays of Light to the Human Soul, ’? Moral Agents and Intelligence Gathering*”, Intelligence and National Security
8. Gendron, Angela (2005) – „*Just War, Just Intelligence: An Ethical Framework for Foreign Espionage*”, în „International Journal of Intelligence”
9. Godfrey, Drexel (1978) – „*Ethics and Intelligence*”, în „Foreign Affairs”
10. Herman, Michael (2004) – „*Ethics and Intelligence After September 2001*”, în „Intelligence and National Security”
11. Nolte, William M. (2009) - „*Ethics and Intelligence*”, în „JFQ”/ iulie – septembrie 2009, disponibilă la ndupress.ndu.edu (iunie 2010)
12. Pfaff, Tony; Tiel, Jeffrey (2004) - „*The Ethics of Espionage*”, în „The Journal of Military Ethics 3”

---

³⁷ Quinlan, Michael (2005) - „*Just Intelligence: Prolegomena to an Ethical Theory*”, Centre for Intelligence and International Security Studies Annual Lecture

13. Shulsky, Abram; Schmitt, Gary (2002) - „*Silent Warfare, Understanding the World of Intelligence*”, Dulles, VA
14. Quinlan, Michael (2005) – „*Just Intelligence: Prolegomena to an Ethical Theory*”, Centre for Intelligence and International Security Studies Annual Lecture
15. *** (2006) “*Ethical Guidelines in Using Secret Intelligence for Public Security*”, în “Cambridge Review of International Affairs”, nr. 4

Lucrări prezentate la conferințe internaționale

Gill, Peter (2007) - „*Security Intelligence and Human Rights: illuminating the heart of darkness*”, prezentată la seminarul cu tema „The New Economy of Security: Policy-Military Security Interfaces”, King’s College London

Resurse virtuale

<http://www.amnesty.org.nz/> (iunie 2010)

<http://ethics.iit.edu/codes/coe/us.gov.cia.conduct.html> (iunie 2010)

<http://intelligence-ethics.org/> (iunie 2010)

<https://www.cia.gov/library> (iunie 2010)

Carew , Tom (2010) - “Law, Ethics, Intelligence”, <http://www.globalpolitician.com/26255-israel> (iunie 2010)